

Na temelju članka 125. stavak 5. i članka 141. stavak 2. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 44/98), federalni ministar pravde, donosi

**PRAVILNIK
O UVJETIMA I NAČINU POLAGANJA STRUČNOG ISPITA SLUŽBENIKA I ZATVORSKIH
POLICAJACA - STRAŽARA U FEDERALNIM USTANOVAMA ZA IZVRŠENJE KAZNE
ZATVORA**

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim pravilnikom uređuju se uvjeti, program i način polaganja stručnog ispita službenika koji rade na poslovima odgoja osuđenih osoba (u daljnjem tekstu: stručni odgajateljski ispit), uvjeti, program i način polaganja stručnog ispita za zvanje zatvorskog policajca-stražara (u daljnjem tekstu: stručni ispit stražara) i stručni ispit za zvanje nadzornika straže i zvanje zapovjednika straže kao i način organizacije praktične obuke pripravnika stražara u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora (u daljnjem tekstu: ustanove).

Članak 2.

Sukladno sa Zakonom o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon), stručni ispit po odredbama ovog pravilnika polažu sljedeće osobe:

1. Stručni odgajateljski ispit polažu: odgajatelj, socijalni radnici, službenici prijemno-otpusnog odjeljenja (psiholozi, pedagozi, sociolozi) i referenti za kulturno-obrazovni rad;
2. Stručni ispit za zvanje zapovjednika straže polažu osobe koje imaju završenu visoku školsku spremu;
3. Stručni ispit za zvanje nadzornika straže polažu osobe koje imaju završenu višu školsku spremu;
4. Stručni ispit stražara za zvanje stražara polažu: pripravnici stražari i stražari koji do dana stupanja na snagu ovog pravilnika nemaju položen stručni ispit za zvanje stražara.

Stručni ispit iz stavka 1. ovog članka polaže se radi stjecanja uvjeta za rad na poslovima odgoja-tretmana osuđenih osoba i službe osiguranja.

Članak 3.

Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se i na osobe iz članka 2. ovog pravilnika koji rade u odgojno-popravnim zavodima, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

II - PROGRAM STRUČNOG ISPITA

Članak 4.

Stručni odgajateljski ispit obuhvata sljedeće predmete:

1. Osnove ustavnog sistema s osnovama uprave u Federaciji Bosne i Herecegovine,
2. Radni odnosi,
3. Osnove kaznenog prava,
4. Osnove penologije s osnovama penološke andragogije,
5. Sistem izvršenja kaznenih sankcija,
6. Psihologija ličnosti s osnovama psihopatologije.

Članak 5.

Stručni ispit za zvanje nadzornika straže i zvanje zapovjednika straže obuhvata sljedeće predmete:

1. Osnove ustavnog sistema s osnovama uprave u Federaciji BiH i radni odnosi,
2. Osnovi kaznenog prava i kaznenog postupka,
3. Sistem izvršenja kaznenih sankcija,
4. Propisi o vršenju stražarske službe,
5. Osnove penološke andragogije,
6. Osnove psihologije ličnosti s osnovama psihopatologije.

Članak 6.

Stručni ispit za zvanje stražara obuhvata sljedeće predmete:

1. Osnove ustavnog sistema s osnovama uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine,
2. Osnove kaznenog prava i kaznenog postupka,
3. Sistem izvršenja kaznenih sankcija,
4. Propisi o vršenju stražarske službe,
5. Osnove penološke andragogije,
6. Osnove psihologije ličnosti s osnovama psihopatologije.

Članak 7.

Dopunski ispit u smislu članka 140. Zakona, obuhvata predmete iz toč. 3., 4., 5. i 6. članka 6. ovog pravilnika.

Članak 8.

Program stručnog ispita sadrži gradivo, pravne izvore i literaturu za svaki predmet iz čl. 4., 5. i 6. ovog pravilnika.

Program stručnog ispita iz stavka 1. ovog članka nalaze se u prilogu ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio.

III - SASTAV KOMISIJE I NAČIN POLAGANJA STRUČNIH ISPITA

Članak 9.

Stručni ispiti iz članka 2. ovog pravilnika polažu se pred jedinstvenom Komisijom koju imenuje rješenjem federalni ministar pravde (u daljnjem tekstu: ministar).

Komisija iz stavka 1. ovog članka sastoji se od predsjednika i pet članova koji mogu imati zamjenike.

Predsjednik i članovi komisije i njihovi zamjenici imenuju se iz reda stručnjaka s visokom naobrazbom koji su se istakli u svom radu na poslovima izvršenja kaznenih sankcija, upravno-pravnim, sudskim, obrazovnim i drugim sličnim poslovima.

Komisija se imenuje na period od dvije godine.

Članak 10.

Rješenjem o imenovanju komisije određuju se ispitivači za svaki predmet iz čl. 4., 5. i 6. ovog pravilnika.

Rješenjem iz stavka 1. ovog članka određuje se sekretar-zapisničar komisije i njegov zamjenik i utvrđuju njihovi poslovi i zadaci.

Članak 11.

Polaganje stručnog ispita obavlja se na pismeni zahtjev kandidata koji se podnosi ustanovi u kojoj je zaposlen kandidat.

Ustanova iz stavka 1. ovog članka dostavlja zahtjev Federalnom ministarstvu pravde (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Uz zahtjev se prilaže:

1. Uvjerenje o završenoj školskoj spremi,
2. Uvjerenje ili potvrda o pripravničkom stažu,
3. Uvjerenje o uspješno završenoj praktičnoj obuci priprav-nika stražara.

Ministarstvo donosi rješenje kojim odobrava polaganje stručnog ispita za kandidate koji ispunjavaju uvjete, odnosno rješenje kojim se odbija zahtjev za polaganje stručnog ispita za kandidate koji ne ispunjavaju propisane uvjete.

Članak 12.

U rješenju kojim je kandidatu odobreno polaganje stručnog ispita određuje se vrijeme polaganja stručnog ispita.

U rješenju kojim se odbija zahtjev za polaganje stručnog ispita navodi se razlog zbog kojeg se zahtjev odbija.

Protiv rješenja iz st. 1. i 2. ovog članka može se izjaviti žalba ministru u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Članak 13.

Stručni ispit se polaže u sjedištu Ministarstva.

Izuzetno, po odobrenju ministra, stručni ispit pred komisijom iz članka 9. ovog pravilnika može se polagati i van sjedišta organa iz stavka 1. ovog članka, ako za to postoje opravdani razlozi.

Članak 14.

Stručni ispit se polaže samo usmeno.

Na stručnom ispitu provjerava se osposobljenost kandidata za praktični rad iz oblasti predmeta iz čl. 4., 5. i 6. ovog pravilnika a u okviru materije koja je sadržana u programu svakog predmeta iz članka 8. ovog pravilnika.

Na stručnom ispitu ispitivači su dužni kandidate ispitivati samo o materiji koja je obuhvaćena programom ispita iz čl. 4., 5. i 6. ovog pravilnika koji se donosi po temelju članka 8. ovog pravilnika.

Stručni ispit je javan.

Po završenom stručnom ispitu komisija iz članka 9. ovog pravilnika odlučuje o uspjehu kandidata, bez prisustva javnosti.

Članak 15.

Komisija odlučuje o uspjehu kandidata za stručni ispit iz članka 4. ovog pravilnika ocjenom "položio stručni odgajateljski ispit" ili "nije položio stručni odgajateljski ispit", ili "upućen na popravni ispit iz jednog predmeta", ili "upućen na popravni ispit iz dva predmeta".

O uspjehu kandidata iz članka 5. ovog pravilnika komisija odlučuje ocjenom "položio stručni ispit za zvanje nadzornika straže", odnosno "položio stručni ispit za zvanje zapovjednika straže", ili "nije položio stručni ispit za zvanje nadzornika straže" odnosno "nije položio stručni ispit za zvanje zapovjednika straže", ili "upućen na popravni ispit iz jednog predmeta", ili "upućen na popravni ispit iz dva predmeta".

O uspjehu kandidata za stručni ispit iz članka 6. ovog pravilnika komisija odlučuje ocjenom "položio stručni ispit za zvanje stražara", ili "nije položio stručni ispit za zvanje stražara", ili "upućen na popravni ispit iz jednog predmeta", ili "upućen na popravni ispit iz dva predmeta".

Članak 16.

Kandidat, koji na stručnom ispitu ne pokaže zadovoljavajuće znanje iz jednog ili najviše dva predmeta, ima pravo da iz tih predmeta polaže popravni ispit.

Kandidat koji na stručnom ispitu ne položi jedan ili dva predmeta, popravni ispit iz tih predmeta polaže najranije u roku od 30 dana, a najkasnije u roku od 90 dana od dana polaganja stručnog ispita.

Kandidat, koji nije pristupio polaganju popravnog ispita u roku iz stavka 2. ovog članka, smatra se da stručni ispit nije položio.

Kandidat, koji na stručnom ispitu pokaže nezadovoljavajuće znanje iz tri ili više predmeta, smatra se da stručni ispit nije položio.

Članak 17.

Ako kandidat ne pristupi polaganju stručnog ispita u dan koji mu je određen za polaganje stručnog ispita, ili prije početka polaganja stručnog ispita izjavi da odustaje od ispita, smatra se da ispit nije polagao.

Ako kandidat odustane od polaganja već započetog stručnog ispita smatra se da ispit nije položio.

Članak 18.

Započeto polaganje stručnog ispita može se, izuzetno, odložiti na pismeni zahtjev kandidata, ako kandidat dokaže da zbog bolesti ili iz drugih opravdanih razloga nije sposoban da nastavi polaganje stručnog ispita.

O odlaganju započetog ispita iz stavka 1. ovog članka, odlučuje komisija iz članka 9. ovog pravilnika većinom glasova o čemu se u spisu sačinjava službena zabilješka koja sadrži odluku komisije o odlaganju ispita, razlog odlaganja i datum kada kandidat treba da pristupi polaganju ispita.

Članak 19.

Započeto polaganje stručnog ispita može se odložiti do deset dana, a u izuzetno teškim zdravstvenim slučajevima i na rok od mjesec dana od dana odlaganja polaganja ispita.

Ako kandidat ne pristupi polaganju stručnog ispita na dan određen prema stavku 2. članka 18. ovog pravilnika smatra se da ispit nije položio.

U naročito teškim zdravstvenim slučajevima kandidata, komisija može rok iz stavka 1. ovog članka, na pismeni zahtjev kandidata, produžiti najviše do dva mjeseca od dana odlaganja polaganja ispita.

Pri polaganju nastavka odloženog stručnog ispita kandidat ne polaže one predmete koje je položio do trenutka odlaganja polaganja ispita.

Članak 20.

Kandidatu koji je položio stručni ispit Ministarstvo izdaje uvjerenje o položenom stručnom ispitu.

Uvjerenje o položenom stručnom ispitu sadrži: zaglavlje koje obuhvaća - naziv organa, naziv komisije, broj i datum izdavanja uvjerenja, ime i prezime kandidata, godinu i mjesto rođenja, školu, odnosno fakultet koji je završio i kada, datum položenog stručnog ispita, pečat i potpis ministra.

U uvjerenju, u dijelu koji se odnosi na ocjenu o položenom stručnom ispitu, navode se riječi: „položio stručni odgajateljski ispit“, ili „položio stručni ispit za zvanje nadzornika straže“, ili „položio stručni ispit za zvanje zapovjednika straže“, ili „položio stručni ispit za zvanje stražara“.

Članak 21.

Kandidat koji nije položio stručni odgajateljski ispit, ili stručni ispit za zvanje nadzornika straže, ili stručni ispit za zvanje zapovjednika straže, može ponovo pristupiti polaganju stručnog ispita po isteku roka od 60 dana od dana polaganja ispita.

Kandidatu koji nije položio stručni ispit za zvanje stražara prestaje radni odnos u ustanovi sukladno čl. 139. i 140. Zakona.

Članak 22.

Troškove polaganja stručnog ispita za kandidate iz čl. 4., 5. i 6. ovog pravilnika snosi ustanova.

Članak 23.

Visinu naknade za troškove polaganja stručnog ispita pred komisijom, rješenjem određuje ministar.

Predsjedniku, članovima komisije i njihovim zamjenicima, kao i zapisničarima pripada naknada za rad u komisiji što se određuje rješenjem iz stavka 1. ovog članka.

Članak 24.

O polaganju stručnog ispita vodi se zapisnik u koji se unosi naročito: sastav komisije, datum i mjesto održavanja ispita, ime i prezime kandidata, postavljena ispitna pitanja i ocjena uspjeha kandidata.

Zapisnik iz stavka 1. ovog članka potpisuje predsjednik, članovi komisije i zapisničar.

Zapisnik o polaganju stručnog ispita čuva se u spisu kandidata koji je polagao stručni ispit s ostalom dokumentacijom koja se odnosi na ispit.

Članak 25.

Administrativno - tehničke poslove za rad komisije i evidenciju o kandidatima koji su polagali stručni ispit vodi Ministarstvo.

Evidencija iz stavka 1. ovog članka, vodi se u vidu knjige i sadrži sljedeće podatke: ime i prezime kandidata, godinu rođenja, naziv škole, odnosno fakulteta koji je završio, datum polaganja stručnog ispita, ocjenu uspjeha na ispitu i broj, datum i mjesto izdavanja uvjerenja o položenom stručnom ispitu.

Evidencijska knjiga iz stavka 2. ovog članka čuva se trajno.

IV - ORGANIZACIJA PRAKTIČNE OBUKE PRIPRAVNIKA STRAŽE

Članak 26.

Za vrijeme pripravničkog staža stražara, pripravnik se kroz praktičnu obuku i rad i pod stručnim nadzorom osposobljava za stručno i samostalno vršenje poslova i radnih zadataka stražarske službe.

O sprovođenju praktične obuke stara se direktor ustanove ili osoba koju on odredi.

Članak 27.

Praktična obuka pripravnika stražara obuhvata rad na poslovima i zadacima u vezi sa:

1. postupkom prijema i otpusta osuđenih, kažnjenih i pritvorenih osoba (u daljnjem tekstu: osuđena osoba),
2. unutaršnjim i vanjskim osiguranjem,
3. sprovođenjem osuđenih osoba,
4. održavanjem unutaršnjeg reda i discipline i osiguranja osuđenih osoba na radu,
5. rukovanjem oružjem i poznavanjem borilačkih vještina (džudo, karate i dr.),
6. rukovanjem sredstvima za protupožarnu zaštitu i sredstvima veze.

Članak 28.

U toku praktične obuke iz članka 27. ovog pravilnika, pripravnik je dužan da provede:

- a) na poslovima iz toč. 1. i 4. po jedan mjesec,
- b) na poslovima iz točke 2. četiri mjeseca.

Praktična obuka pripravnika iz toč. 3., 5. i 6. članka 27. ovog pravilnika vrši se u toku trajanja praktične obuke iz stavka 1. ovog članka.

U tijeku trajanja praktične obuke obvezne su vježbe gađanja iz vatrenog oružja iz naoružanja ustanove.

U tijeku trajanja praktične obuke, pripravnik ne može provesti na poslovima vanjskog osiguranja više od dva mjeseca.

Članak 29.

Sprovođenje praktične obuke pripravnika straže vrši se po planu koji utvrđuje direktor ustanove na prijedlog zapovjednika straže.

Prije početka sprovođenja praktične obuke pripravnik se upoznaje s utvrđenim planom praktične obuke, programom polaganja stručnog ispita za zvanje stražara i drugim pravima i dužnostima pripravnika straže.

Upoznavanje u smislu stavka 2. ovog članka vrši zapovjednik straže.

Članak 30.

Praktična obuka pripravnika straže vrši se, po pravilu, u ustanovi u kojoj je primljen na rad u svojstvu pripravnika straže.

Direktori dvije ili više ustanova mogu se sporazumjeti da pripravnik straže određeno vrijeme provede na praktičnoj obuci u drugoj ustanovi ako ne postoje uvjeti za uspješno sprovođenje plana ili dijela plana praktične obuke pripravnika u ustanovi u koju je primljen na rad.

Članak 31.

Ministarstvo može sukladno s člankom 142. Zakona odrediti da se za stručnu naobrazbu organizira praktična obuka ili dio praktične obuke pripravnika straže u jednoj od ustanova ako ocijeni da je to u interesu što potpunije stručne naobrazbe pripravnika straže.

Troškove praktične obuke, koja se organizira u smislu stavka 1. ovog članka, snose ustanove srazmjerno broju pripravnika koje su uputili na praktičnu obuku.

Članak 32.

U tijeku praktične obuke pripravnik vodi dnevnik u koji unosi naročito: naziv poslova i radnih zadataka na kome sprovodi obuku, opis tih poslova i zadataka na kojima se obučavao, vrijeme trajanja i način obučavanja.

U dnevnik praktične obuke ne unose se podaci koji predstavljaju službenu tajnu.

Zapovjednik straže u ustanovi u kojoj se vrši praktična obuka pripravnika dužan je povremeno, a najmanje jedanput u toku petnaest dana, pregledati dnevnik praktične obuke i potpisom ovjeriti unesene podatke, s naznakom datuma izvršenog pregleda.

Članak 33.

Za vrijeme trajanja pripravničkog staža pripravnik ima pravo da u tijeku radnog vremena koristi najmanje jedan sat za pripremanje gradiva predviđenog programom za polaganje stručnog ispita. Pripremanje gradiva odvija se u određenoj prostoriji u krugu ustanove.

Ako u ustanovi ima veći broj pripravnika, ustanova je dužna organizirati grupnu nastavu za pripremu polaganja ispita.

Dvije i više ustanova mogu zajednički organizirati grupnu nastavu za svoje pripravnike.

Grupno pripremanje gradiva u smislu st. 2. i 3. ovog članka može se organizirati i u okviru srednjih škola koje osiguravaju nastavne kadrove onih specijalnosti koje odgovaraju predmetima obuhvaćenim programom.

Članak 34.

Praktičnu obuku pripravnika straže prati i ocjenjuje komisija, koja ima predsjednika i dva člana.

Komisiju iz stavka 1. ovog članka obrazuje direktor ustanove od djelatnika ustanove koji su stručni za poslove odgoja-tretmana i osiguranja.

Ukoliko pripravnik dobije nezadovoljavajuću ocjenu iz praktičnog dijela obuke, ne može pristupiti usmenom dijelu ispita i prestaje mu radni odnos sukladno sa člankom 139. stavkom 2. Zakona.

V - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 35.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o programu stručnog ispita radnika kazneno - popravnih organizacija koji rade na poslovima prevaspitanja osuđenih lica ("Službeni list SR BiH", broj 31/84) i drugih propisa o stručnim ispitima pripadnika straže u kazneno - popravnim organizacijama koji se primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine do stupanja na snagu ovog pravilnika.

Članak 36.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Na temelju članka 125. stavak 5. i članka 141. stavak 2. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98 i 42/99), federalni ministar pravde, donosi

**PRAVILNIK
O DOPUNAMA PRAVILNIKA O UVJETIMA I NAČINU POLAGANJA STRUČNOG ISPITA
SLUŽBENIKA I ZATVORSKIH POLICAJACA-STRAŽARA U FEDERALNIM
USTANOVIMA ZA IZVRŠENJE
KAZNE ZATVORA**

Članak 1.

U Pravilniku o uvjetima i načinu polaganja stručnog ispita službenika i zatvorskih policajaca-stražara u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora ("Službene novine Federacije BiH", broj 24/99), iza naziva poglavlja: "V-PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE" dodaje se novi članak 34a., koji glasi:

"Članak 34a.

Osobe koje su do dana stupanja na snagu Pravilnika (06. juli/srpanj 1999. godine) završile tečajevе po programu za pravosudne policajce u Republici Hrvatskoj, stručni ispit iz članka 2. stavak 1. točka 4. ovog pravilnika polažu iz predmeta utvrđenih u članku 6. toč. 1., 3. i 4. ovog pravilnika.

Uz zahtjev za polaganje stručnog ispita osobe iz stavka 1. ovog članka dužne su priložiti dokaz o završenom tečaju za pravosudne policajce u Republici Hrvatskoj. Osobe iz stavka 1. ovog članka dužne su položiti stručni ispit u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika".

Članak 2.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 05-12-656/02
26. travnja 2002. godine
Sarajevo

Na osnovu člana 125. stav 5. i člana 141. stav 2. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98 i 42/99), federalni ministar pravde donosi

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O UVJETIMA I NAČINU POLAGANJA
STRUČNOG ISPITA SLUŽBENIKA I ZATVORSKIH POLICAJACA - STRAŽARA U
FEDERALNIM USTANOVAMA ZA IZVRŠENJE KAZNE ZATVORA**

Član 1.

U Pravilniku o uvjetima i načinu polaganja stručnog ispita službenika i zatvorskih policajaca-stražara u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora ("Službene novine Federacije BiH", br. 24/99 i 18/02), Program stručnog odgajateljskog ispita i stručnog ispita zatvorskih policajaca-stražara u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora, koji je sastavni dio ovog pravilnika, mijenja se i glasi:

**"PROGRAM
STRUČNOG ODGAJATELJSKOG ISPITA I STRUČNOG ISPITA ZATVORSKIH POLICAJACA-
STRAŽARA U FEDERALNIM USTANOVAMA ZA IZVRŠENJE KAZNE ZATVORA
(Član 8. stav 2. Pravilnika)**

I - OPĆE ODREDBE

1. Ovim programom propisuje se sadržaj, gradivo, pravni izvori i stručna literatura za polaganje stručnog odgajateljskog ispita službenika koji rade na poslovima odgoja - tretmana i stručnog ispita zatvorske policije-straže u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora (u daljem tekstu: ustanove).
2. Po ovom programu stručni ispit polažu osobe iz člana 2. Pravilnika o uvjetima i načinu polaganja stručnog ispita službenika i zatvorskih policajaca - stražara u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora (u daljem tekstu: Pravilnik).
3. Prilikom ispitivanja kandidata na stručnom ispitu, ispitivači su dužni voditi računa o tome da kandidatu postavljaju samo pitanja koja su ovim programom utvrđena.

**II - PROGRAM STRUČNOG ODGAJATELJSKOG ISPITA ZA SLUŽBENIKE KOJI RADE NA
POSLOVIMA ODGOJA - TRETMANA OSUĐENIH OSOBA**

4. Program stručnog odgajateljskog ispita za službenike koji rade na poslovima odgoja-tretmana osuđenih osoba, u okviru predmeta iz člana 4. Pravilnika sadrži sljedeće gradivo, pravne izvore i literaturu, i to:

1) Osnove ustavnog sistema s osnovama uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

- a) Gradivo i pravni izvori prema glavi II tačka 4. 1) a) i b) i tačka 2) a) i b) Programa stručnog upravnog ispita za pripravnike i službenike u organima uprave i službama za upravu u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 34/98 - u daljem tekstu: Program stručnog upravnog ispita).

2) Radni odnosi

a) Gradivo i pravni izvori prema glavi II tačka 4. 4) a) i b) Programa stručnog upravnog ispita.

3) Osnove krivičnog prava

a) Gradivo

- (1) Osnovne odredbe
- (2) Primjena krivičnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine
- (3) Zastarjelost
- (4) Krivično djelo
- (5) Krivična odgovornost
- (6) Kazne
- (7) Mjere upozorenja
- (8) Sigurnosne mjere
- (9) Pravila o odgojnim preporukama, o odgojnim mjerama i o kažnjavanju maloljetnika
- (10) Opće odredbe o izvršenju krivičnopravnih sankcija
- (11) Lišenje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i pravne posljedice osude
- (12) Rehabilitacija, amnestija, pomilovanje i brisanje osude
- (13) Odgovornost pravnih osoba za krivična djela
- (14) Osnovna načela krivičnog postupka
- (15) Nadležnost suda
- (16) Tužitelj
- (17) Branitelj
- (18) Radnje dokazivanja
- (19) Mjere za osiguranje prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog i uspješno vođenje krivičnog postupka
- (20) Dostavljanje pismena
- (21) Izvršenje odluka
- (22) Istraga
- (23) Presuda
- (24) Redovni pravni lijekovi
- (25) Vanredni pravni lijek
- (26) Postupak prema maloljetnicima
- (27) Postupak za primjenu mjera sigurnosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uvjetne osude

b) Pravni izvori

- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 36/03),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/03),
- Zakon o pomilovanju ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/96, 13/97 i 47/01),
- Uputstvo o postupanju sudova i ustanova za izvršenje krivičnih sankcija u vezi predmeta pomilovanja ("Službene novine Federacije BiH", broj 14/96),
- Pravilnik o kućnom redu u ustanovama za održavanje mjere pritvora ("Službene novine Federacije BiH", broj 57/03 - u daljem tekstu: Pravilnik o kućnom redu pritvora).

4) Osnove penologije s osnovama penološke andragogije

a) Gradivo

(1) Osnovi penologije

- pojam i predmet penologije,
- razna shvatanja pojma penologije i njen razvoj u autonomnom pravcu,
- određivanje predmeta penologije,
- veza penologije sa drugim naukama,

(2) Historijski razvoj penološke misli

- period društvene reakcije primitivnih zajednica na kriminalitet,
- izmirenje naknadom-kompenzacioni sistem,
- period državne javne reakcije na kriminalitet,
- period ispaštanja i zastrašivanja (smrtna kazna, fizička tortura, društvena degradacija, deportacija i progon- stvo),
- ideje francuske revolucije,
- savremeni pogledi na individualizaciju kazne,
- ispitivanje uzroka asocijalnog i delinkventnog ponaša- nja,
- tretman prema učinocima krivičnog djela,

(3) Kazna lišenja slobode

- pojava i razvoj kazne lišenja slobode,
- oblici lišenja slobode od 18. vijeka do danas,
- istražni zatvor,
- policijski zatvor,
- personalni zatvor,
- robija,
- zatočenje,
- zatvor,
- deportacija, supstitucija kratkih kazni,
- unifikacija kazni i tretman osuđenih osoba,

(4) Klasični penetencijarni sistemi

- sistem zajedničkog zatvora,
- sistem ćelijskog zatvora,
- izolacioni sistem,
- ćelijski ili pensilvanijski sistem,
- sistem ćutanja,
- progresivni ili mješoviti sistem,
- irski progresivni sistem,
- klasifikacioni ili ženevski sistem,
- opći osvrt na klasične penetencijarne sisteme,

(5) Andragogija kao nauka o odgoju i obrazovanju odraslih

- sistem andragoških disciplina,
- određenje penološke andragogije,
- razvoj penološke andragogije i njen odnos sa drugim naukama,

(6) Društvene i teorijske osnove penološke andragogije

- društvene reakcije na kriminalitet,
- kaznena reakcija,
- preventivna reakcija,
- preodgojna reakcija,
- shvatanje ličnosti i teorije o kriminalitetu,
- faktori razvoja ličnosti,
- socijalizacija ličnosti,
- biološke teorije o kriminalitetu,
- psihološke teorije o kriminalitetu,
- sociološke i sociološko-antropološke teorije o kriminalitetu,

(7) Pojam resocijalizacije, preodgoja, popravljanja, tretmana, rehabilitacije i terapije,

(8) Ustanove za preodgoj i njihova funkcija,

(9) Funkcija formalnog i neformalnog sistema u ustanovama,

(10) Struktura osuđeničke zajednice,

- deprivacije osuđenih osoba,
- načini prilagođavanja osuđenih osoba na zatvorske deprivacije,
- tipovi uloga u zatvorskoj zajednici,
- kodeks i žargon osuđeničke zajednice,

(11) Cilj preodgoja osuđenih osoba,

(12) Prijem osuđenih osoba u ustanovu

- ispitivanje ličnosti,
- klasifikacija,

(13) Oblici preodgojnog rada sa osuđenim osobama,

- individualni rad,
- grupni rad,
- obrazovanje osuđenih,
- proizvodni rad osuđenih,
- okupaciona i radna terapija,
- samoučešće osuđenih u preodgoju,
- slobodno vrijeme i aktivnosti slobodnog vremena osuđenih,

(14) Značaj i funkcija principa, metoda i sredstava preodgoja,

- princip povjerenja i poštovanja ličnosti osuđenog,
- princip poznavanja ličnosti osuđenog,
- princip svestranog preodgojnog rada,
- princip jedinstva odgojnih uticaja,
- princip svjesnog i aktivnog učešća osuđenog u svom preodgoju,

(15) Metode preodgoja,

- eksplorativno-dijagnostičke metode (razgovora, analize sadržaja dokumenata, opservacije, biografska metoda, metoda eksperimenta i test metoda),

- odgojno-korektivne metode (metod direktivnog individualnog savjetovanja, metoda nedirektivnog individualnog savjetovanja, metoda nedirektivnog grupnog savjetovanja, metoda frontalnog rada sa grupom, metoda uvjeravanja, metoda navikavanja, metoda podsticanja, metoda sprečavanja i prisiljavanja),

(16) Sredstva preodgoja,

(17) Vanzavodski činioci u preodgoju,

(18) Priprema osuđenih za otpuštanje iz ustanove,

(19) Postpenalni tretman,

(20) Recidivizam,

- uzroci i posljedice recidivizma.

b) Literatura

- Dr. Rajka Kupčević-Mladenović, "Osnovi penologije", Sarajevo, 1972. godine,

- Dr. Zlatko Nikolić, "Penološka andragogija sa metodikom prevaspitanja", Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 1994. godine.

5) Sistem izvršenja krivičnih sankcija

a) Gradivo

(1) Osnovne odredbe o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine,

(2) Izvršenje kazne zatvora, dugotrajnog zatvora, i maloljetničkog zatvora,

(3) Položaj osuđenih osoba na izdržavanju kazne zatvora,

(4) Prekid izdržavanja kazne zatvora i premještaj,

(5) Postupanje sa osuđenim osobama,

(6) Izvršenje kazne maloljetničkog zatvora,

(7) Uvjetni otpust, otpuštanje osuđenih osoba i pomoć nakon izdržane kazne zatvora,

(8) Ustanove za izvršenje kazne zatvora,

(9) Privredne jedinice zavoda,

(10) Izvršenje mjera sigurnosti,

(12) Izvršenje odgojnih mjera,

(13) Izvršenje zavodskih mjera,

(14) Odgađanje, prekid i prestanak odgojnih mjera,

(15) Pomoć nakon izvršenja zavodske mjere.

b) Pravni izvori i literatura

- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98 i 42/99),

- Džemal Husić i Ranko Nikolić, Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine (sa komentarom i provedbenim propisima), Federalno ministarstvo pravde, Sarajevo, 2000. godine,

- Uredba o oznaki i znački, uniformi, službenim zvanjima i oznakama zvanja zatvorske policije - straže i boji i oznaci vozila federalnih ustanova za izvršenje kazne

zatvora ("Službene novine Federacije BiH", br. 10/99 i 46/99 - u daljem tekstu: Uredba o oznaci i znački),

- Pravilnik o kriterijima za upućivanje osuđenih osoba na izdržavanje kazne zatvora ("Službene novine Federacije BiH", broj 64/03 - u daljem tekstu: Pravilnik o kriterijima za upućivanje),

- Uputstvo o matičnim knjigama i registru, osobnom listu, potvrdi o izdržanoj kazni zatvora i uvjetnom otpustu, potvrdi o ulasku u stan i upotrebi prevoznog sredstva i sredstava veze u federalnim zavodima za izvršenje kazne zatvora ("Službene novine Federacije BiH", broj 15/99 - u daljem tekstu: Uputstvo o matičnim knjigama),

- Pravilnik o odjeći i obući, ishrani, disciplinskom postupku, uvjetima i načinu izdržavanja disciplinske kazne upućivanja u samicu i mjere usamljenja osuđenih osoba u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora ("Službene novine Federacije BiH", broj 15/99 - u daljem tekstu: Pravilnik o odjeći i obući),

- Pravilnik o načinu vršenja službe osiguranja, naoružanju i opremi, upotrebi vatrenog oružja, službenoj legitimaciji i obliku uniforme zatvorske policije - straže u federalnim zavodima za izvršenje kazne zatvora ("Službene novine Federacije BiH", br. 15/99 i 46/99 - u daljem tekstu: Pravilnik o načinu vršenja službe osiguranja),

- Pravilnik o kućnom redu kazneno-popravnog zavoda (u kom je kandidat zaposlen).

6) Psihologija ličnosti s osnovama psihopatologije

a) Gradivo

(1) Ličnost

- pojam ličnosti,
- tipovi ličnosti,
- teorije ličnosti (Frojd, Adler, Hornaj, Olport, Maslov),

(2) Činioci razvoja ličnosti

- naslijeđe,
- sredina,
- aktivnost,

(3) Temperament

(4) Karakter

(5) Interesi

(6) Intelektualne sposobnosti i njihovo mjerenje

(7) Stavovi

- formiranje stava
- dimenzije stava,
- komponente stava,
- promjene stava,

(8) Socijalizacija

- pojam socijalizacije,
- agensi socijalizacije,

(9) Socijalno učenje

- klasično uslovljavanje,
- instrumentalno uslovljavanje,
- vikarijsko uslovljavanje,
- učenje po modelu (identifikacijom, imitacijom, učenjem uloga),

(10) Uvjeti socijalizacije

- diskriminacija i generalizacija draži,

- internalizacija,
- nagrađivanje i kažnjavanje,
- (11) Motivi
- (12) Frustracije
- (13) Konflikti
- (14) Mehanizmi odbrane
- (15) Psihopatologija
  - etiologija mentalnih poremećaja,
  - klasifikacija mentalnih poremećaja,
  - psihopatije,
  - neuroze,
  - psihoze,
  - manično-depresivna psihoza,
  - organske psihoze,
  - šizofrenija,
  - involutivna melanholija,
  - oligofrenija,
  - alkoholizam,
  - narkomanija,
  - terapija u psihijatriji (psihofarmakoterapija, elektrokon- vulzivna terapija, psihoterapija, socioterapija),
  - samoubijanje i samopovređivanje,
  - postupanje s duševno bolesnim.

b) Literatura

- Dr. Nikola Rot, "Psihologija ličnosti", Beograd, 1980. godine,
- Dr. Nikola Rot "Osnovi socijalne psihologije", Beograd, 1983. godine
- Sead Huseinagić, "Neuropsihijatrija", Sarajevo, 1997. godine,
- Refik Ćatić, "Psihologija za 3. razred opće gimnazije", Sarajevo, 2001. godine,
- Dejvid Kreč-Ričard Kračfild, "Elementi psihologije", Naučna knjiga, Beograd, 1978. godine,
- Furst M., "Psihologija", Školska knjiga, Zagreb, 1991. godine.

III - PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA ZVANJE ZAPOVJEDNIKA I NADZORNIKA STRAŽE

5. Program stručnog ispita za zvanje zapovjednika i nadzornika straže, u okviru predmeta iz člana 5. Pravilnika sadrži sljedeće gradivo, pravne izvore i literaturu, i to:

1) Osnove ustavnog sistema s osnovama uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine i radni odnosi

a) Gradivo i pravni izvori prema glavi II tačka 4. 1) a) i b), 2) a) i b) i 4. 4) a) i b) Programa stručnog upravnog ispita.

2) Osnove krivičnog prava i krivičnog postupka

a) Gradivo

- (1) Osnovne odredbe
- (2) Primjena krivičnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine

- (3) Zastarjelost
- (4) Krivično djelo
- (5) Krivična odgovornost
- (6) Kazne
- (7) Mjere upozorenja
- (8) Sigurnosne mjere
- (9) Pravila o odgojnim preporukama, o odgojnim mjerama i o kažnjavanju maloljetnika
- (10) Opće odredbe o izvršenju krivičnih sankcija
- (11) Lišenje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i pravne posljedice osude
- (12) Rehabilitacija, amnestija, pomilovanje i brisanje osude
- (13) Odgovornost pravnih osoba za krivična djela
- (14) Osnovna načela krivičnog postupka
- (15) Nadležnost suda
- (16) Tužitelj
- (17) Branitelj
- (18) Radnje dokazivanja
- (19) Mjere za osiguranje prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog i uspješno vođenje krivičnog postupka
- (20) Dostavljanje pismena
- (21) Izvršenje odluka
- (22) Istraga
- (23) Presuda
- (24) Redovni pravni lijekovi
- (25) Vanredni pravni lijek
- (26) Postupak prema maloljetnicima
- (27) Postupak za primjenu mjera sigurnosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uvjetne osude

b) Pravni izvori

- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 36/03),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije BiH", broj 35/03),
- Zakon o pomilovanju ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/96, 13/97 i 47/01),
- Uputstvo o postupanju sudova i ustanova za izvršenje krivičnih sankcija u vezi predmeta pomilovanja ("Službene novine Federacije BiH", broj 14/96),
- Pravilnik o kućnom redu pritvora.

3) Sistem izvršenja krivičnih sankcija

a) Gradivo

- (1) Osnovne odredbe o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine,
- (2) Izvršenje kazne zatvora, dugotrajnog zatvora, i maloljetničkog zatvora,
- (3) Položaj osuđenih osoba na izdržavanju kazne zatvora,
- (4) Prekid izdržavanja kazne zatvora i premještaj,
- (5) Postupanje sa osuđenim osobama,
- (6) Izvršenje kazne maloljetničkog zatvora,
- (7) Uvjetni otpust, otpuštanje osuđenih osoba i pomoć nakon izdržane kazne zatvora,
- (8) Ustanove za izvršenje kazne zatvora,

- (9) Privredne jedinice zavoda,
- (10) Izvršenje mjera sigurnosti,
- (12) Izvršenje odgojnih mjera,
- (13) Izvršenje zavodskih mjera,
- (14) Odgađanje, prekid i prestanak odgojnih mjera,
- (15) Pomoć nakon izvršenja zavodske mjere.

b) Pravni izvori i literatura

- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98 i 42/99),
- Džemal Husić i Ranko Nikolić, "Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine (sa komentarom i provedbenim propisima)", Federalno ministarstvo pravde, Sarajevo, 2000. godine,
- Pravilnik o kriterijima za upućivanje,
- Uputstvo o matičnim knjigama,
- Pravilnik o odjeći i obući,

4) Propisi o vršenju stražarske službe

a) Gradivo

- (1) Način vršenja službe osiguranja,
- (2) Upotreba vatrenog oružja i sredstava prinude,
- (3) Naoružanje i oprema straže,
- (4) Upotreba saobraćajnih sredstava i sredstava veze,
- (5) Ulazak u stan i druge prostorije,
- (6) Uniforma i oznake službenih zvanja straže

b) Pravni izvori

- Uredba o oznaci i znački,
- Pravilnik o načinu vršenja službe osiguranja,
- Pravilnik o kućnom redu kazneno-popravnog zavoda (u kome je kandidat zaposlen).

5) Osnove penološke andragogije

a) Gradivo

- (1) Pojam resocijalizacije, preodgoja, popravljanja, tretmana, rehabilitacije i terapije,
- (2) Ustanove za preodgoj i njihova funkcija,
- (3) Funkcija formalnog i neformalnog sistema u ustanovama,
- (4) Struktura osuđeničke zajednice,
  - deprivacije osuđenih osoba,
  - načini prilagođavanja osuđenih osoba na zatvorske deprivacije,
  - tipovi uloga u zatvorskoj zajednici,
  - kodeks i žargon osuđeničke zajednice,
- (5) Cilj preodgoja osuđenih osoba,
- (6) Prijem osuđenih osoba u ustanovu
  - ispitivanje ličnosti,
  - klasifikacija,
- (7) Oblici preodgojnog rada sa osuđenim osobama,

- individualni rad,
  - grupni rad,
  - obrazovanje osuđenih,
  - proizvodni rad osuđenih,
  - okupaciona i radna terapija,
  - samoučešće osuđenih u preodgoju,
  - slobodno vrijeme i aktivnosti slobodnog vremena osuđenih,
- (8) Značaj i funkcija principa, metoda i sredstava preodgoja,
- princip povjerenja i poštovanja ličnosti osuđenog,
  - princip poznavanja ličnosti osuđenog,
  - princip svestranog preodgojnog rada,
  - princip jedinstva odgojnih uticaja,
  - princip svjesnog i aktivnog učešća osuđenog u svom preodgoju,
- (9) Metode preodgoja,
- eksplorativno-dijagnostičke metode (razgovora, analize sadržaja dokumenata, opservacije, biografska metoda, metoda eksperimenta i test metoda),
  - odgojno-korektivne metode (metod direktivnog individualnog savjetovanja, metoda nedirektivnog individualnog savjetovanja, metoda nedirektivnog grupnog savjetovanja, metoda frontalnog rada sa grupom, metoda uvjeravanja, metoda navikavanja, metoda potsticanja, metoda sprečavanja i prisiljavanja),
- (10) Sredstva preodgoja,
- (11) Vanzavodski činioci u preodgoju,
- (12) Priprema osuđenih za otpuštanje iz ustanove,
- (13) Postpenalni tretman,
- (14) Recidivizam,
- uzroci i posljedice recidivizma.

b) Literatura

- Dr. Rajka Kupčević-Mladenović, "Osnovi penologije", Sarajevo, 1972. godine
- Dr. Zlatko Nikolić, "Penološka andragogija sa metodom prevaspitanja", Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 1994. godine.

6) Osnove psihologije ličnosti sa osnovama psihopatologije

a) Gradivo

- (1) Ličnost
- pojam ličnosti,
  - tipovi ličnosti,
  - teorije ličnosti (Frojd, Adler, Hornaj, Olport, Maslov),
- (2) Činioci razvoja ličnosti
- naslijeđe,
  - sredina,
  - aktivnost,
- (3) Temperament
- (4) Karakter
- (5) Interesi
- (6) Intelektualne sposobnosti i njihovo mjerenje
- (7) Stavovi
- formiranje stava

- dimenzije stava,
- komponente stava,
- promjene stava,
- (8) Socijalizacija
  - pojam socijalizacije,
  - agensi socijalizacije,
- (9) Socijalno učenje
  - klasično uslovljavanje,
  - instrumentalno uslovljavanje,
  - vikarijsko uslovljavanje,
  - učenje po modelu (identifikacijom, imitacijom, učenjem uloga),
- (10) Uvjeti socijalizacije
  - diskriminacija i generalizacija draži,
  - internalizacija,
  - nagrađivanje i kažnjavanje,
- (11) Motivi
- (12) Frustracije
- (13) Konflikti
- (14) Mehanizmi odbrane
- (15) Psihopatologija
  - etiologija mentalnih poremećaja,
  - klasifikacija mentalnih poremećaja,
  - psihopatije,
  - neuroze,
  - psihoze,
  - manično-depresivna psihoza,
  - organske psihoze,
  - šizofrenija,
  - involutivna melanholija,
  - oligofrenija,
  - alkoholizam,
  - narkomanija,
  - terapija u psihijatriji (psihofarmakoterapija, elektrokon- vulzivna terapija, psihoterapija, socioterapija),
  - samoubijanje i samopovređivanje,
  - postupanje s duševno bolesnim.

(b) Literatura

- Dr. Nikola Rot, "Psihologija ličnosti", Beograd, 1980. godine,
- Dr. Nikola Rot, "Osnovi socijalne psihologije", Beograd, 1983. godine,
- Sead Huseinagić, "Neuropsihijatrija", Sarajevo, 1997. godine,
- Refik Čatić, "Psihologija za 3. razred opće gimnazije", Sarajevo, 2001. godine,
- Dejvid Kreč-Ričard Kračfild, "Elementi psihologije", Naučna knjiga, Beograd, 1978. godine,
- Furst M., "Psihologija", Školska knjiga, Zagreb, 1991. godine.

IV - PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA ZVANJE STRAŽARA

6. Program stručnog ispita za zvanje stražara u okviru predmeta iz člana 6. Pravilnika sadrži sljedeće gradivo, pravne izvore i literaturu, i to:

1. Osnove ustavnog sistema s osnovama uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

a) Gradivo i pravni izvori prema glavi IV tačka 6. 1) a) i b) Programa stručnog upravnog ispita.

2. Osnove krivičnog prava i krivičnog postupka

a) Gradivo

- (1) Osnovne odredbe
- (2) Primjena krivičnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine
- (3) Zastarjelost
- (4) Krivično djelo
- (5) Krivična odgovornost
- (6) Kazne
- (7) Mjere upozorenja
- (8) Sigurnosne mjere
- (9) Pravila o odgojnim preporukama, o odgojnim mjerama i o kažnjavanju maloljetnika
- (10) Opće odredbe o izvršenju krivičnopravnih sankcija
- (11) Lišenje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i pravne posljedice osude
- (12) Rehabilitacija, amnestija, pomilovanje i brisanje osude
- (13) Odgovornost pravnih osoba za krivična djela
- (14) Osnovna načela krivičnog postupka
- (15) Nadležnost suda
- (16) Tužitelj
- (17) Branitelj
- (18) Radnje dokazivanja
- (19) Mjere za osiguranje prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog i uspješno vođenje krivičnog postupka
- (20) Dostavljanje pismena
- (21) Izvršenje odluka
- (22) Istraga
- (23) Presuda
- (24) Redovni pravni lijekovi
- (25) Vanredni pravni lijek
- (26) Postupak prema maloljetnicima
- (27) Postupak za primjenu mjera sigurnosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uvjetne osude

b) Pravni izvori

- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 36/03),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine "Službene novine Federacije BiH", broj 35/03),
- Pravilnik o kućnom redu pritvora.

3) Sistem izvršenja krivičnih sankcija

a) Gradivo

- (1) Osnovne odredbe o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine,
- (2) Izvršenje kazne zatvora, dugotrajnog zatvora, i maloljetničkog zatvora,
- (3) Položaj osuđenih osoba na izdržavanju kazne zatvora,
- (4) Prekid izdržavanja kazne zatvora i premještaj,
- (5) Postupanje sa osuđenim osobama,
- (6) Izvršenje kazne maloljetničkog zatvora,
- (7) Uvjetni otpust, otpuštanje osuđenih osoba i pomoć nakon izdržane kazne zatvora,
- (8) Ustanove za izvršenje kazne zatvora,
- (9) Privredne jedinice zavoda,
- (10) Izvršenje mjera sigurnosti,
- (12) Izvršenje odgojnih mjera,
- (13) Izvršenje zavodskih mjera,
- (14) Odgađanje, prekid i prestanak odgojnih mjera,
- (15) Pomoć nakon izvršenja zavodske mjere.

b) Pravni izvori i literatura

- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98 i 42/99),
- Džemal Husić i Ranko Nikolić, "Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine (sa komentarom i provedbenim propisima)", Federalno ministarstvo pravde, Sarajevo, 2000. godine,
- Pravilnik o kriterijima za upućivanje,
- Uputstvo o matičnim knjigama,
- Pravilnik o odjeći i obući,

4. Propisi o vršenju stražarske službe

a) Gradivo

- (1) Način vršenja službe osiguranja,
- (2) Upotreba vatrenog oružja i sredstava prinude,
- (3) Naoružanje i oprema straže,
- (4) Upotreba saobraćajnih sredstava i sredstava veze,
- (5) Ulazak u stan i druge prostorije,
- (6) Uniforma i oznake službenih zvanja straže

b) Pravni izvori

- Uredba o oznaci i znački,
- Pravilnik o načinu vršenja službe osiguranja,
- Pravilnik o kućnom redu kazneno-popravnog zavoda (u kome je kandidat zaposlen).

5) Osnove penološke andragogije

a) Gradivo

- (1) Pojam resocijalizacije, preodgoja, popravljanja, tretmana, rehabilitacije i terapije,
- (2) Ustanove za preodgoj i njihova funkcija,
- (3) Funkcija formalnog i neformalnog sistema u ustanovama,
- (4) Struktura osuđeničke zajednice,

- deprivacije osuđenih osoba,
  - načini prilagođavanja osuđenih osoba na zatvorske deprivacije,
  - tipovi uloga u zatvorskoj zajednici,
  - kodeks i žargon osuđeničke zajednice,
- (5) Cilj preodgoja osuđenih osoba,
- (6) Prijem osuđenih osoba u ustanovu
- ispitivanje ličnosti,
  - klasifikacija,
- (7) Oblici preodgojnog rada sa osuđenim osobama,
- individualni rad,
  - grupni rad,
  - obrazovanje osuđenih,
  - proizvodni rad osuđenih,
  - okupaciona i radna terapija,
  - samoučešće osuđenih u preodgoju,
  - slobodno vrijeme i aktivnosti slobodnog vremena osuđenih,
- (8) Značaj i funkcija principa, metoda i sredstava preodgoja,
- princip povjerenja i poštovanja ličnosti osuđenog,
  - princip poznavanja ličnosti osuđenog,
  - princip svestranog preodgojnog rada,
  - princip jedinstva odgojnih uticaja,
  - princip svjesnog i aktivnog učešća osuđenog u svom preodgoju,
- (9) Metode preodgoja,
- eksplorativno-dijagnostičke metode (razgovora, analize sadržaja dokumenata, observacije, biografska metoda, metoda eksperimenta i test metoda),
  - odgojno-korektivne metode (metod direktivnog individualnog savjetovanja, metoda nedirektivnog individualnog savjetovanja, metoda nedirektivnog grupnog savjetovanja, metoda frontalnog rada sa grupom, metoda uvjeravanja, metoda navikavanja, metoda podsticanja, metoda sprečavanja i prisiljavanja),
- (10) Sredstva preodgoja,
- (11) Vanzavodski činioci u preodgoju,
- (12) Priprema osuđenih za otpuštanje iz ustanove,
- (13) Postpenalni tretman,
- (14) Recidivizam,
- uzroci i posljedice recidivizma.

b) Literatura

- Dr. Rajka Kupčević-Mladenović, "Osnovi penologije", Sarajevo, 1972. godine
- Dr. Zlatko Nikolić, "Penološka andragogija sa metodikom prevaspitanja", Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 1994. godine.

6. Osnove psihologije ličnosti s osnovama psihopatologije

a) Gradivo

- (1) Psihologija ličnosti
- pojam ličnosti,
  - teorije ličnosti (biloška, personalistička i sociološka),
- (2) Struktura ličnosti
- temperament,

- karakter,
- intelektualne sposobnosti i njihovo mjerenje.

(3) Dinamika ličnosti

- motivi,
- stavovi,
- prilagođavanje ličnosti,
- konflikti,
- frustracije,
- mehanizmi odbrane,
- identifikacija,
- racionalizacija,
- projekcija,
- kompenzacija,
- regresija,
- maštanje.

(4) Razvoj ličnosti

- uloga naslijeđa, sredine i aktivnosti,
- uža i šira socijalna sredina i njen uticaj na razvoj ličnosti,

(5) Psihopatologija

- etiologija mentalnih poremećaja,
- klasifikacija mentalnih poremećaja,
- psihopatije,
- neuroze,
- psihoze,
- manično-depresivna psihoza,
- organske psihoze,
- šizofrenija,
- involutivna melanholija,
- oligofrenija,
- alkoholizam,
- narkomanija,
- terapija u psihijatriji (psihofarmakoterapija, elektrokonvulzivna terapija, psihoterapija, socioterapija),
- samoubijanje i samopovrijeđivanje,
- postupanje s duševno bolesnim.

b) Literatura

- Nikola Rot, "Psihologija ličnosti", Beograd, 1980. godine,
- Sead Huseinagić, "Neuropsihijatrija", Sarajevo, 1997. godine,
- Refik Ćatić, "Psihologija za 3. razred opće gimnazije", Sarajevo, 2001. godine,
- Furst M., "Psihologija", Školska knjiga, Zagreb, 1991. godine."

Član 2.

Kandidati za polaganje stručnog odgajateljskog ispita i stručnog ispita zatvorskih policajaca - stražara u federalnim ustanovama za izvršenje kazne zatvora dužni su poznavati sve nove zakone i druge propise iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija u Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine koji stupe na snagu u roku od 60 dana prije utvrđivanja termina polaganja stručnog ispita.

Član 3.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 05-12-421/04
marta 2004. godine
Sarajevo

Ministrica
Borjana Krišto, s. r.
